

Ворох

День після похорону. Беріт відчинила двері до саду, глибоко вдихнула. Надворі пахло землею і вологими деревами; пахло скоріш як восени, а не навесні. Перед нею на садовій ділянці й досі, ще з минулого тижня, лежали збиті ураганом віти і гілочки. Зараз було затишшя, і все-ще хмарно після нічного дощу. Вона вийшла на сходи, зачинила двері, загорнулась у кофтину і вмостилась на краєчку найвищої сходинок, де вже підсохло після дощу. З-за сараю з'явився кіт і почимчикував до неї. Потерся коло її ніг. Беріт його погладила.

Ворони і галки каркали та кричали в липах, і старому всохлому в'язі, що стояв вдалечині: він був білий і голий, з обдертою корою. Десь здалеку чувся гуркіт від трактора. А взагалі, навколо панувала тиша - якщо не брати до уваги кота, що голосно муркотів, коли терся і буцався об ноги. Він був голодний, бо саме прийшов час поїсти зранку, і Беріт гладила кота, чухала його під борідкою. Зостався лише цей кіт, а так вона була на самоті. Берт приїжджав зі Стокгольму на похорон, та й він вже поїхав. Тепер Беріт мала сама про все дбати. «Сама» - ніби вона була єдиною дитиною в сім'ї, а Берт - лише якимось далеким родичем. І ось він знову поїхав. Сьогодні рано вранці покотив на своєму до блиску вичищеному білястому Мерседесі.

Ні, вона йому не заздрила, зовсім ні. Просто... та ні... він старався, як міг. До того ж, вони з батьком ніколи не ладнали. Берт з'їхав, коли йому було сімнадцять - або, скоріше, втік від уїдливих прізвиськ і образ, таких як «маленький сноб», «зарозумілий придурок», «дівчисько», і приїздив додому лише іноді на Різдво та Пасху, а відтоді як одружився і завів дітей - і ще рідше, та завжди без сім'ї. У Беріт склалося враження, що він соромився і боявся познайомити одну сім'ю з іншою. Питання було лише в тому, якої з сімей він соромився, а за яку боявся.

І звісно похорони, на них він приїжджав. На материн вісім років тому, і ось вчора. Сама Беріт ніколи не була в Стокгольмі, ніколи не зустрічала своїх двох племінниць, лише

бачила їх на фотографії, що стояла в буфеті серед портретів інших родичів. Дівчатка були близнятами, як дві краплі схожими одна на одну: русяве волосся з чубчиком, маленькі кирпаті носики і чисті блакитні очі з впевненим поглядом. Вони виглядали бездоганно. Симетрично. Майже несправжньо.

Беріт зітхнула і подумала, що вже час повернутись в будинок і зварити собі ранкової кави. І нагодувати кота. А потім згребти докупи всі гілки, щоб можна було нормально пройти, не чіпляючись за них і щоразу не спіткаючись. «А ще можна їх спалити, - подумала Беріт, - може, зібрати їх усі у велику купу і підпалити». Ось про це вона думала. Та лишилась сидіти і дивитись на безлад, що утворився на ділянці, у кутку між будинком і сараєм, або «автогаражем», як вчора його назвав Берт, з'явившись за годину до похорону: «Чому в автогаражі повно мотлоху? І якраз о цій порі року, коли весь час дощить! Моя машина не звикла стояти просто неба і мокнути».

«Це не автогараж, - відповіла Беріт. - Це сарай для інструментів і так було завжди».

«Але це має бути гараж, - відповів Берт. - Лише подивись у якому стані твоє авто!»

«Батькове авто, - сказала вона, - не моє».

«Та ні. Тепер воно твоє».

«Наше, - поправила Беріт. - Твоє й моє», та він похитав головою і сказав: «Мені після нього нічого не треба. Нічого. Запам'ятай це».

«Але якщо ми продамо будинок... - почала було Беріт, та він її перебив насміхаючись: «Продамо будинок? А ти тоді куди підеш? Що, переїдеш звідси?»

«Чому б і ні? Може, я переїду в місто. І житиму в квартирі», і тоді він пирхнув: «Ти?»

«Чому ти сердишся? - запитала його Беріт. - Що я тобі такого зробила?»

Він їй не відповів, але саме у той момент в очах його щось змінилося, вони виблиснули так, ніби він зараз заплаче. Він відвів погляд і кóпнув кілька гілочок, що лежали перед ним на землі. «Хочеш, я згребу тобі докупи цей ворох? -

сказав Берт. - Я можу зайнятись цим завтра вранці, перед тим як поїду».

«Та ні, не треба, дякую» - відповіла Беріт знизавши плечима, і знову подивилась вгору на обличчя брата; і тепер він знов виглядав як завжди, і так він виглядав під час всього похорону, і потім за простеньким поминальним обідом у парафіяльному будинку з небагатьма родичами і друзями, і так само він виглядав вдома ввечері, коли вони сиділи один навпроти одного під світлом лампи за кухонним столом і їли картоплю з оселедцем, бо це єдине, що було вдома, тому що вона не встигла - не змогла - купити нічого додому; тож вони сиділи в тиші: лише скреготіли прибори по тарілках і цокав кухонний годинник на стіні, а дощ тихо крапав по підвіконню. Вони сиділи на своїх звичних місцях, порожні стільці обидвох батьків стояли поряд, і Берт поводився як завжди, а трохи пізніше постелив собі у своїй колишній дитячій кімнаті, а Беріт пішла нагору до себе; і сьогодні зранку він поїхав назад до Стокгольму на тому своєму Мерседесі, що не звик мокнути під дощем, а Беріт зараз сиділа тут з котом.

«Треба буде вкрити ділянку новим шаром гравію. - Під зламаним вітром гіллям місцями виднілась гола земля та багнюка. - Хоча, може слід було б засіяти це все травою», - розмірковувала Беріт. І облаштувати новий квітник вздовж будинку. Зараз тут лише невеличкий город на задньому дворі та липи, ну і ще той в'яз, та він же всох і його треба було б зрубати. Ані квітів, ані кущів. В них не було квітів з того часу, як померла мати. Батько викорчував їх: вирвав і з коренем, і з цибулинами, з усім; кущі бузку і бузини спиляв, а жимолость біля сміттевого баку винищив, як бур'ян - і він кричав і плакав як дитина, коли це все робив, а Беріт у цей час стояла на кухні біля вікна і просто дивилась : і нічого не зробила; нічого не сказала. Пізніше того ж дня він все це разом спалив: спалив і всі кущі, і квіти, і цибулини; спалив їх живцем на великому вогнищі, прямо посеред літа.

«Так, я ж йду робити каву», - подумала Беріт і підвелася; і щойно вона це зробила, як на небі, вкритому хмарами, прорізався широкий промінчик сонця і впав на землю: і небесний просвіт ставав все більшим, і сонячні промінці бігали засіяними смужками полів, що виблискували, як

змащене бріоліном волосся, і збігали схилом і курганом, на якому росло вузлувате дерево, чії віти розрослися і ніби простягали свої блискучо-чорні пальці до неба. А ось вниз по схилу поїхав маленький автомобіль: в'їхав прямісінько в сонячний промінь, і його вітрове скло перетворилось на дзеркало, що відбивало сонячних зайчиків - Беріт примружилась і піднесла руку до обличчя. «Кіт», - згадала Беріт, відволічено проводжаючи поглядом автівку - то був синій Фольксваген Гольф - і вона ще раз подумала, що треба дати їжі коту, а батьку зробити кави і ...

Її ніби оглушило. Вона завмерла - немов скам'яніла. Та швидко стрепенулась - чи то здригнулась - Беріт й сама не знала: відчувала лише, що нею щось поворухнуло; тож вона відчинила двері, дала коту прослизнути в дім перш ніж самій переступити поріг, а коли обернулась щоб причинити за собою двері, вирішила цього разу - супроти звички - не відвертати погляду від дзеркала, що висіло на стіні в передпокої. Вперше за багато років вона поглянула у дзеркало, роздивлялась своє відображення. Подивилась на своє праве око: те косе око, спрямоване ніби кудись вгору і вбік, хоча Беріт дивилась прямо, якраз в це око. Подивилась на своє обличчя: те криве обличчя, яке шкільна медсестра одного разу заміряла сантиметром: спершу відстань від кінчику носа до куточку лівого ока, а потім відстань від кінчику носа до куточку правого ока. Тоді та записала у блокнот:

« Лів. - 2,5 см. Прав. - 4 см.» , посміхнулась до Беріт і сказала: «Щоб ти знала, *ніхто* не ідеальний. Всі люди - асиметричні».

Беріт струснула головою. Тоді, в присутності медсестри, вона цього не зробила; та зробила це зараз, коли стояла перед дзеркалом, і почула всередині себе голос матері: почула, як мати повторювала свою стару примовку: «Один пишемо, два пам'ятаємо - доню від чужих очей ховаємо». Потім Беріт зачинила за собою двері і в ту саму мить хмари знову затягли все небо, а синій Гольф додав швидкості і зник.

Про автора

«Ворох» - новела письменниці Нінні Холмквіст, що входить до збірки новел «Ролі другого плану» (2002р.). Нінні Холмквіст (нар. 1958) – титулована новелістка і автор романів, що дістала міжнародного визнання в 2006 році після виходу роману-антиутопії «Частина», що був перекладений на щонайменше десять мов.